

SAMTALA

við
harra Jaspur Hjelm
keypm. í Vági.

Harra Hjelm gevur javn- aðarmonnum viðhald í centraliserings- uppskotunum.

Vit koma á land í Vági í Suðuroy.

Tað er ein góðveðursdagur. Liv og virkan tykist at vera eyðkenni — liv og virkan, fræls og góð kor er tað, ið okkum torvar her á landi. Men tess verri — liv og virkan og enn minni fræls og góð kor er ikki eyðkenni kring Føroya land í dag.

Liv og virkan er í Vági. — Fyri tað eiga keypmenninir har tækk og æru. Men fræls og góð kor kunnu ikki sigast til fullnar at vera, fyrr enn arbeidarin eisini til hvørja viku fær sitt arbeiði goldið kontant — og tað fær arbeidarin tess verri ikki í Vági.

Vit hitta keypmann Jaspur Hjelm — hann kemur niðan av teim veldugu fiskastykkjunum, ið hann hevur lagt og stoðugt er við at okja.

»Hava tygum stundir til eina stutta samtalu«, spyrja vit. — Hann tekur úr lúmmunum, lítur upp í loftið og kannar eftir, um veðrið loyvir honum at nýta eina løtu innan dura.

»Já. Men eg havi knappar stundir, tygum siggja, øll fiskastykkini eru takt við fiski. Skal regn koma, kann eg ikki sita inni, skilja tygum. Tað eru ikki smásummur, ið standa upp á spæl. Nú er nakað fram liðið — lat okkum siga kl. 5. Tá kann eg vera til tygara nýtslu — um tað ikki regnar, væl at merkja.«

Vit hitta so harra Hjelm á kantóri hansara. Tað kann ikki sigast annað, enn at okkum møtir stórir blískapur — og so eru vit javnaðarmenn og lagdir út fyri at vilja hvørjum keypmanni til livs, tí vit mana fiskimanninum og arbeidarinum til sjálvir at taka ábyrgdina í vinnulívinum sum í landastyrinum, og tí vit átala so hart, sum vit orka, tað ið órættur og harðskapur fer fram fmóti tí minna manninum, arbeidara- og fiskimannafjeldina.

Sessaðir, spyrja vit, um. . .

Harra Hjelm, ið er heitur og tíkin av arbeiði sínum, hevur líkasum ikki stundir til at lurtu eftir kurteisligum innleiðingum. Hann skilur, hvat ið blaðfólk vil, sparir okkum orð, slær út við hondini. . .

»Ja, siggja tygum — tað er nú ikki bara lifur og rósar at vera forrættningmaður. — Vit koma ikki til nakað, ið er vert at kalla eitt resultat uttan sveittabrot og hvorbrot og nervaspennin. Men tað er vist einki at gremja seg um — forrættningslívið her hetta við sær. Og vit, ið eru forrættningmenn, hava

vælt okkum hetta lívið — ætlandi tí, at vit eru lyntir til spennin og spekulatin ella rættari: lottarispæl. Ja, forrættningslívið er ikki minst eitt lottarispæl enn dugnaskapur. Hann, ið einki vágar, hann einki vinnur, ræður ikki minst í forrættningslívinum.

Eg byrjaði 19 ára gamal at handla við tímri. Eg vil ikki koma inn upp á, hvussu trupult tað var at fáa byrjað. Men eg kann tó siga so mikið, at eg veit, hvat ið tað hevur at siga at standa á berum botni við ongum oyra í lúmmunum — tað er alt annað enn stuttligt. Eg havi tí so ilt við at siggja fólk ganga arbeiðsleyst uttan fortjenastu, og hevur kanska hetta ikki verið minsti uppstrammarin til mín um at fáa mest møgult arbeiði í gongd.

Eina tíð arbeiði eg í felagskapi við Daniel Thomsen. — 1926 skiltust vit, og eg byrjaði einsamallur.

Tað vil vera galið av mær at kloga yvir gongdina — tað hevur gingið stútt fram eftir. — Stundum hevur staðið hart á, men so hevur tað til aðartíðir gingið lætt og líðiligt. Min forrættning hevur í dag stórt virði. Turkíhúsið, tygum siggja har, er óivað hið stórsta og mest »modernaða« í Føroyum. Fiskustykkini vóru ikki stór at byrja við, men tey eru vaksin hvørt einasta ár, og havi eg haft frægd í at gera tey snottuligari og prýðiligari í hvørjum, sum nú ráðini hava verið. Í dag kann eg breiða einar 2000 ballar á teimum. — Hin mesta fiskin, eg turki, keypi eg. Sum tygum er kunnugt, keypti eg og hinir keypmennir í Vági hópin av íslenskum fiski í fjór, sum var seldur og eksporteraður til Spanien sum linufiskur og ikki blandaður saman við okkara sluppfisk. Eg keypti eisini væl av grønlandskum fiski — henda seinasta mest fyri at geva fólk arbeiði; vinningurin upp á hann var lítill og eingin.

4 skip havi eg nú sjálvur, og har umframt reidi eg út 5 onnur skip.

Men tygum. . . Ja, í teirri núverandi driftini er eitt ógviliga stórt men. Hon er avdold. Hon kann ikki fara fram á sama hátt longur, tí hon gevur nógv ov lítið til fiskimennin til at liva av og til reidurarnar til at halda driftina gangandi, og arbeiðsfólkið á landi fær eisini ov lítið av arbeiði. — Vit megnu og skulu modernisera okkum.

Eg persónliga havi altíð tonkt upp á trolaradrift — men kapitalurin trýtur. — Hetta er ein uppgáva, ið má loysast av fleiri, undirtikin og styðjað av landinum. — Og skal eg í sambandi hervið siga, at til javnaðarmenn hava rætt í tykkara kritikki yvir, at vinnulív okkara er so plan-

ÚR SUÐUROY

Fundur.

Jóansøkdag kl. 6 s. p. verður fundur við Kongavegin við Larsens skósmíðu.

Tvøroyra framtíð.

Jóansøkustevni á Tvøroyri.

Ætlanin er Jóansøkdag í ár at halda hesar leikir á Tvøroyri, um nógv nógv tekna seg:

Kappróður (kvinnur, menn og dreingir).
Kappsvimjing (kvinnur, menn og dreingir).
Fótbóltsleikur.

Hann, ið hug hevur at luttaka í kappingunum, biðist tekna seg sum skjótast og seinast lann 22. í h.

Nevndin.

Keypið Suðuroyar margarin!

tað smakkar altíð væl!

Máling

Tapet

Linoleum

Tlf. 81. Poul Arne Poulsen.

Tøkk.

Hjartaliga tøkk veita vit øllum, ið sýndu okkum hávirðing á brúðleypsdegi okkara.

Hov, t. 10. Juni 1935.

Josefine og Daniel Midjord.

leyst og »stykkejavist«, sum Danir siga. Okkum torvar centraliser-ing. Særliga nú, tá ið vit við hesi vanlukku kontingentering frá útlandinum verða trondir og gyrdir frá øllum hornum, treingja vit til, at í hvussu er, okkara fiskahandil verður centraliseraður, lagdur í eitt kantór, so vit koma at standa sterkir úteftir og ikki sum nú, hvar ið onkur, í fiskasolu ókunnumur ella í illoyalum konkurranca, kann selja so skaft, at tað kemur allari teirri føroysku fiskasoluni til skaða.

Eg gevi tykkum javnaðarmonnum fullan rætt í, at okkara vinnulív má umleggjast, og at tað bert kann umleggjast við, at allir kreftur centraliserast til eina heildarkraft. Tíðin er soleiðis nú, at mangar gamlar gøtur mega forlást. Tíðin krevur nú eitt nýtt lag, eina nýggja sjón upp á viðurskiðini, hetta koma vit ikki uttan um — tí øll menniskju hava rætt til at liva av teirra arbeiði og at fáa arbeiði. Teir, ið hava ábyrgdina, leiðsluna av samfelagsins viðurskiðum, hava ta tungu uppgávu at syrgja fyri, at hesin rættur ikki verður skerdur.

»Hvussu nógv fólk hava tygum í arbeiði?»

»Um 100 fyri uttan fiskimennin. Í arbeiðsløn rindi eg um árið einar 150000 kr. — Hetta týðir ikki so lítið fyri Vágs bygd. Og lat meg leggja til: Hjá mær skyldar eingin arbeidari.«

»Hvat halda tygum um kravið um kontanta betaling av arbeiðslønini?»

»Ófora væl. Hetta kravið er fullt út berettigað — og neyðturviligt fyri at sanera okkara forrættningslív og fáa tað inn á

eina sunna leið fyri so væl arbeiðsfólk sum fyri keypmanns-standin. — Vónandi verður tað ikki so leingi, til kontantssystemið eisini verður gjøgnumført her á plássinum.«

Vit takka harra Hjelm fyri samtalu og úttala okkara vón um, at tað má eydnast honum at seta meiri og meiri arbeiði í gongd.

Úr jørdini.

Traumaðurin Hálvdan Mortensen í Óravík fann nú ein dagin trí tálgestykki í traarstykki sínum. Hesi stykki tykjast at vera frá gamlari tíð, helst frá teirri tíðini, tá sjórænararnir herjaðu land okkara, og Føroyingar vóru noyddir at fjala mat og dýrgripir burtur frá húsum, so ófriðarmenninir ikki skuldu fáa fatur í tí.

Tá ið friðarlígar tíðir komu, var tað fjalda heimitað aftur. — Men sum sagnir ganga frá, hendi tað ikki sjaldan, at ránsmenninir tóku fólk ella drupu tey — og var tá tað av teim rænda fólkunum fjalda aldri heimitað aftur. Einum, ið finnur í jørd síni eyðsýniliga fjaldar lutir, rennur tí mangt til hugs um tíðirnar tá og tey, ið fjalt høvdu, men sum kanska aldri sluppu at heima tað aftur til húsa.

Skipini

eru nú tey flestu farin til Grønlands. Hin stóra skonnartin hjá teirri donsk-føroysku ekspedisjónini sigldi sunnudagin av Vági. Aftaná hana sigldu tveir sildabátar, ið skulu arbeiða saman við henni í Grønlandi. Eitt sindur óslætt var út ígjøgnum firðin, og fólk, ið stóðu og eygleiddu hesi for, bóru fram spurn-

ingin, um sildabátarnir tó ikki vóru ov smáir at halda so langa leið fyri at balast har uppi út á heystið.

Hann, ið heldur yvir Grønlandshav í so smáum skipum, veit sær ikki nógv gott at fara til!

Kolamálið.

Nú sigst fyri vist, at kolamálið er komið inn undir land. Lutapeningurin — 500.000 — sigst vera teknaður, mestli parturin av Dønum. Talan er um, at 100—200 menn vilja fáa arbeiði við hitt ætlaða kola- og leivirvirk. Er hetta rætt, vil tað lætta um tað hervuliga arbeiðsloysi, sum valdað hevur Tvøroyri tey seinastu árin.

Ótta hevur verið hildið, at »nú fer at verða álvara av kolamálinum«, men tess verri eru vónirnar brostnar. Vit vilja vóna, at ætlanin ikki brestur hesa ferð.

Óhapp.

Formaður arbeiðsmanafelags »Fylkingar harra Erik Larsen var týsdagin fyri í meðuliga óhappi at delta niður av einum taki. Hann varð borin á sjúkrahúsið. — Hvussu stórán mein hann hevur fingið, veit ein ikki enn. Vónandi sleppur hann við musklaspreingja yvir mjadarnar og liðina, sum tóku í. — Bein, heldur heknin — sigst —, einki vera brotið.

Harra E. Larsen var við at tjóra takid. — Óhappið sigst at skyldast, at krókarnir á stíðjanum, hann stóð á, gloppu uppav.

Ein grein

frá harra Poul F. Joensen: »Kirkjan og andsmentan« má biðja til mesta bláð.

ÆNDRINGER

Reglementet for Grinde-fangsten paa Færøerne.

§ 1.

I § 10, 1. Stk. indføjes efter Ordet »Ostero«: »samt Fuglefjord paa Ostero«.

§ 2.

Til § 12 føjes som nyt 2. Stykke:

Brug af eksploderende eller giftige Stoffer ved Dræbning af Grind er forbudt. Overtrædelse heraf straffes med Bøder fra 10 til 40 Kr.

§ 3.

I § 19 a udgaar 2. Stykke.

§ 4.

Til § 20 føjes som nyt 3. Punktum:

Jordehvalen i den ved § 1 i nærværende Bekendtgørelse autoriserede Hvalvaag, Fuglefjord paa Ostero, og i de Hvalvaage, der herefter autoriseres, bortfalder uden Erstatning, naar Aflossning sker i Henhold til Lov for Færøerne af 11. Maj 1935 om Aflossning af de til Jordegodset knyttede Rettigheder ved Fangst af Grindehval.

§ 5.

Denne Bekendtgørelse træder i Kraft straks.